

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMINA DAYALI
ÖĞRETİM UYGULAMALARININ 6. SINIF SOSYAL BİLGİLER
DERSİ KONULARININ ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ
(The Effects on Subjects of Social Studies Lesson of Instructional
Practices Based Constructivist Learning Approach)**

Yrd. Doç. Dr. Gül TUNCEL

*Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
ABD.*

Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK

*Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
ABD.*

ÖZET

Bu araştırmanın amacı yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı öğretim uygulamalarının ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi konularının öğretimi üzerine etkilerini ortaya koymaktır. Bu amaçla yapılandırmacı öğrenme kuramı Sosyal Bilgiler dersinde eğitim durumlarına uygulanarak öğrencilerin derse yönelik tutumları, erişimi ve kalıcılık düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı üçgenleme (triangulation) modeli kullanılmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel model ile nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması seçilerek üçgenleme modellerinden yöntem üçgenlemeye karar verilmiştir. Yarı deneysel modelde elde edilen veriler t testine, durum çalışmasında elde edilen veriler ise betimsel analiz ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma, 6. Sınıfta öğrenim gören iki ¹şubenin öğrencileri (N=66) ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere derse ilişkin tutumlarını belirlemek için dönem başında ve dönem sonunda Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği ve Standartlaştırılmış Görüşme Formu, erişimi ve kalıcılık düzeylerini belirlemek için ise her üniteye başlamadan önce ve her ünite bittikten sonra başarı testi ve 2N formları uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler dersi öğretim uygulamalarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, erişimi ve kalıcılık düzeylerine olumlu bir etki yaptığı görülmüştür.

¹ * EGT-DKR-270306-0060 numaralı BAPKO projesinden türetilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Öğretimi, Yapılandırmacılık, Üçgenleme Yöntemi.

ABSTRACT

The aim of this study is to determinate the effects of the constructivist learning theory grounded activities on teaching 6th grade social studies course issues. In parallel with this, educational contexts were constructed depended on the constructivist learning theory and effects of these exercises on attitude, achievement and permanence levels were assessed. Triangulation which was a research design that combines the qualitative and quantitative methods was used in this study for the aim of getting reliable, in depth and detailed data. Quantitative analyze methods and qualitative analyze methods were used together in this research. Attitude scale and achievement tests were applied both to research and control groups as pre-test and post-test. The universe of this study was consisted of 6th grade students which were attending to primary schools in Kadıköy-Istanbul during 2005-2006 school years. 66 students in 6/A and 6/B classes of Ihsan Sungu Primary School in Kadıköy formed the sample group of this research. "Likert type attitude scale" was developed to evaluate the effect of activities grounded on constructivist learning theory on students' attitudes towards Social Studies course. Achievement tests were developed to determinate the effects of constructivist learning theory grounded activities on students' achievement and permanence level, "2N (What did I know? – What did I learn?) forms were formed to assess the mean differentiation in detailed and, individual and group worksheets were developed as data collection tools. It was determined that Social Studies courses based on constructivist learning theory had positive effect on students' attitudes towards this course, achievement and permanence levels when we compared it with traditional teaching practices.

Key Words: Social Studies Teaching, Constructivism, Triangulation Model

I. GİRİŞ

Bir toplumun en önemli temel taşlarından biri sahip olduğu eğitim sistemidir. Bu nedenle kaliteli bir eğitim, toplumların güç ve gelişimini arttıracak önemli bir etken olarak görülmektedir. Etkili bir eğitim, ancak güçlü bir program ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle, dünyada olduğu gibi ülkemizde de eğitimin daha etkili hale getirilmesi için eğitim programlarını geliştirmek üzere birçok çalışmalar yapılmış/yapılmaktadır

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMINA DAYALI ÖĞRETİM UYGULAMALARININ 6. SINIF
SOSYAL BİLGİLER DERSİ KONULARININ ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ**

(Aslan ve Gökkaya, 2004, s. 227; Güven, 2004, s. 127; Tuncel ve Öztürk, 2006). Bu program geliştirme çalışmaları ışığında Millî Eğitim Bakanlığı [MEB] tarafından 2004–2005 öğretim yılında Türkiye’de pilot okullarda yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak oluşturulan yeni ilköğretim Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı uygulanmaya başlamıştır. Pilot okullardaki uygulamalar sonucunda program, öğretmenler, öğrenciler, veliler, yöneticiler, müfettişler, akademisyenler ile sivil toplum kuruluşlarının görüş, tespit ve önerileri göz önünde bulundurularak gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra son şeklini almıştır. Bunun üzerine program, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2005–2006 öğretim yılında ülkedeki tüm 4. ve 5. sınıflarda uygulamaya konulmuştur (Tuncel ve Öztürk, 2006).

MEB tarafından uygulamaya geçirme çalışmaları kademeli olarak devam eden yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı öğretim programının öngördüğü uygulamaların Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşme düzeyi üzerindeki etkililiğinin bilinmemesi araştırmanın problemi alanını oluşturmaktadır. Bu çerçevede araştırmanın problemi, “*Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı öğretim uygulamalarının 6. sınıf sosyal bilgiler dersi konularının öğretimi üzerine etkileri nelerdir?*” soru cümlesi ile ifade edilebilir.

Bu bağlamda araştırmanın genel amacı yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı öğretim uygulamalarının ilköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi konularının öğretimi üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu amaç kapsamında yapılandırmacı öğrenme kuramına uygun eğitim durumları oluşturulmuş ve bunların erişim düzeyi, kalıcılık ve öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yapılandırmacı öğrenme kuramı Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerinde etkili midir?
2. Yapılandırmacı öğrenme kuramı Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin erişim düzeylerinde etkili midir?
3. Yapılandırmacı öğrenme kuramı Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin kalıcılık düzeylerinde etkili midir?

4. Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen uygulamalar Sosyal Bilgiler dersinin öğretim süreci üzerinde etkili midir?

II. YÖNTEM

2.1. Araştırma modeli

Bu araştırmada güvenilir, derinlemesine ve ayrıntılı verilerin elde edilmesi hedeflendiğinden, nitel ve nicel yöntemlerin birleştirildiği bir araştırma tasarımı olan üçgenleme modeli (*triangulation*) kullanılmıştır. Üçgenleme genel olarak, bazı fenomenlerin incelenmesinde kullanılan yöntemlerin bir bileşimi olarak tanımlanabilir. Araştırmacılar tarafından bu karma yöntem, aynı fenomenle ilgisi olan farklı veri türlerini toplayarak yargıların doğruluk derecesini yükseltmek için tercih edilmektedir (Jick, 1989, s. 136; Patton, 1990, s. 187).

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel modellerden eşitlenmemiş kontrol gruplu model kullanılmıştır. Bu model ön test-son test kontrol gruplu modele benzemektedir. Aralarındaki tek fark, bu modelde grupların rast gele oluşturulmamış olmasıdır. Bir başka deyişle, yansız atama yoluyla eşitlenmeleri için özel bir girişimde bulunulmamaktadır (Campbell ve Stanley, 1963, s. 47, 48). Bunun nedeni, araştırmanın, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir okulda var olan mevcut sınıflarda yapılmasıdır. Araştırma, sınıfların doğal durumlarında yapılma zorunluluğundan dolayı eşitlenmemiş kontrol gruplu modele başvurulmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile derinlemesine yoğun bir inceleme hedeflenerek yöntemlerin sentezine gidilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2005-2006 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan İstanbul ili, Kadıköy ilçesi ilköğretim okullarının 6. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise, Kadıköy ilçesi İhsan Sungu İlköğretim Okulu'nun 6/A ve 6/B sınıflarında öğrenim gören toplam 66 öğrenci meydana getirmektedir. Deney grubunda 15 kız, 18 erkek, kontrol grubunda 16 kız, 17 erkek olmak üzere her iki grupta toplam 33'er öğrenci bulunmaktadır. Okulun bulunduğu ilçe sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan bir bölge olmasına karşın genel olarak okula devam eden öğrencilerin sosyo ekonomik düzeyi oldukça düşük

ailelerden geldiği görülmektedir. Deney grubunda sadece 1 öğrencinin velisi üniversite mezunu iken, 25 öğrencinin velisi ilkokul, 7 öğrencinin velisi lise mezunudur. Kontrol grubunda 2 öğrencinin velisi üniversite mezunu iken, 27 öğrencinin velisi ilkokul, 4 öğrencinin velisi ise lise mezunudur. Gerek okul, gerekse sınıf tesadüfî olarak seçilmiştir. Ancak iki sınıfta yapılan uygulama evrene genellemek için yeterli olmadığından araştırma sonuçlarını evrene genellemek söz konusu değildir. Bununla beraber bu tür çalışmalara örnek teşkil etmesi açısından önemli bir yere sahiptir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen derslerin öğrencilerin erişimi ve kalıcılık düzeylerine etkisini değerlendirmek için ünite başarı testleri, anlam farklılaşmasını/gelişimini daha ayrıntılı olarak değerlendirmek üzere “2N” [Ne biliyordum? -Ne öğrendim?] formları ile bireysel ve grup etkinlik çalışma kâğıtları veri toplama aracı olarak geliştirilmiştir. Ayrıca etkinlikleri değerlendirebilmek için “*rubrikler*” [derecelendirme ölçekleri] oluşturulmuştur. Rubrikler, karmaşık bir performansın farklı seviyelerini değerlendirmek için kullanılan bir seri derecelendirme ölçeği olarak sık sık başvurulan bir araçtır (Jonassen, Howland, Moore ve Marra, 2003, s. 231).

Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen eğitim durumlarının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkilerini değerlendirmek için, tutum ölçme yaklaşımlarından -bir grup sıfat ya da maddeye verilen cevaplardan yapılan çıkarsamalar yaklaşımına dayanan- “*likert tipi tutum ölçeği*” kullanılmıştır. Bu bağlamda Çakır, Şahin ve Yanpar (2000) tarafından hazırlanmış olan “*Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutum Ölçeği*” uygulanmıştır.

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine ilişkin tutumlarını belirlemek için ayrıca öğrencilerle standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yapılmıştır. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme, belirli bir sıraya konarak oluşturulan bir soru dizisi çerçevesinde yapılır. Böyle görüşmeler, her görüşülen bireye aynı tarzda ve sırada sorular yöneltilerek gerçekleştirilir. Bu tür görüşmenin avantajlı yönü, görüşmecilerin konu ile ilgili becerileri, yanlılıkları ve öznelliklerinden kaynaklanabilecek

farklılıkları en aza indirgemesidir (Robson, 1993, s. 228; Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 108-109).

İşlem Yolu

Araştırmacı tarafından, uygulamayı hazırlayan ve gözlemleyen kişi olarak bir araştırma günlüğü tutulmuştur. Bir araştırma günlüğü, içeriği veri olarak kullanılırken aynı zamanda araştırmacının proje içindeki ilgisini/ kişisel bağını kaydeden ve araştırma sürecini yansıtan bir araç niteliğini taşımaktadır (Altrichter, Posch ve Somekh, 1993, s. 10; Hughes, 1996).

Uygulama süreci boyunca araştırmacı tarafından tutulan ve aşağıda özetlenen araştırma günlüğü araştırmada izlenen işlem yolunu yansıtmaktadır.

1. Adım: Uygulama yapmak için İstanbul ili, Kadıköy ilçesi, İhsan Sungu İlköğretim Okulu 6/A ve 6/B sınıfı öğrencileri seçilmiştir. Bu sınıfların Sosyal Bilgiler dersi öğretmeniyle iletişime geçilmiş ve bir dönem boyunca Sosyal Bilgiler derslerini yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlemek için karara varılmış ve ders planları hazırlanmıştır. Aynı okulda öğrenim görmekte olan 6/B sınıfı öğrencileri de uygulamanın karşılaştırılması açısından kontrol grubu olarak seçilmiştir.

2. Adım: Sosyal Bilgiler dersi öğretmenine yapılandırmacı öğrenme kuramı ve uygulamalarıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

3. Adım: Uygulamaya başlamadan önce her iki sınıfa da tutum ölçeği formu dağıtılmış ve doldurmaları istenmiştir.

4. Adım: 6/A sınıfında “*Demokratik Hayat*”, “*Coğrafyamız ve Dünyamız*” ve “*Türkiye Tarihi*” ünitelerinin yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak ders planları hazırlanmıştır. Aynı ünitelerin ders planları 6/B sınıfı için geleneksel yöntemlere göre hazırlanmıştır.

5. Adım: Her üniteye başlamadan önce ve bittikten sonra o üniteyle ilgili başarı testi uygulanmıştır. Ayrıca uygulama bittikten bir ay sonra hatırlama düzeyini ölçmek için başarı testi tekrarlanmıştır. “t testi” aracılığıyla elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık aranmıştır.

6. Adım: Uygulama süresi boyunca öğrencilere bireysel ve grup etkinlikleri için çalışma kağıtları dağıtılmış ve bu çalışmalar rubrikler ile değerlendirilmiştir.

7. Adım: Uygulama bittikten sonra tutum ölçeği tekrarlanmış ve yine öğrencilerle yapılandırımcı öğrenme kuramına dayalı olarak işlenen Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarının ne olduğu ile ilgili olarak standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yapılmıştır.

8. Adım: Elde edilen veriler nicel ve nitel analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada nicel analiz yöntemleriyle nitel analiz yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Kullanılan tutum ölçeği ve ünite başarı testleri ön test ve son test olarak hem deney grubuna hem de kontrol grubuna uygulanmış, elde edilen veriler nicel analiz yöntemlerinden ilişkili ölçümler için t testinden yararlanılarak analiz edilmiştir. İlişkili ölçümler için t testi, genel olarak aynı ya da denkleştirilmiş iki grup üzerinde gerçekleştirilen ilişkili iki ölçüme ait ortalamaları karşılaştırır (Ural ve Kılıç, 2005, s. 177). Bu araştırmada da 6/A ve 6/B sınıfları için gerçekleştirilen ilişkili iki ölçüme ait ortalamalar karşılaştırılmış, ölçümler arasında anlamlı bir farklılık aranmıştır.

Öğrencilerin derse karşı tutumlarını belirlemek için kullanılan standartlaştırılmış açık uçlu görüşmelerden elde edilen verilere nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi, dokümanların, görüşme çözümlerinin ya da kayıtlarının karakterize edilmesi ve karşılaştırılması için kullanılan bir tekniktir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2004, s. 234). İçerik analizi aracılığıyla birbirine benzer veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmekte ve anlaşılır bir biçimde organize edilerek yorumlanmaktadır (Mayring, 2000, s. 99; Yıldırım ve Şimşek, 2004, s. 175) Öğrencilerin 2N formu ve çalışma kâğıtlarından elde edilen veriler de öğrencilerin ön bilgilerinin üzerine yeni bilgilerini yapılandırmaları açısından karşılaştırılarak aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır.

II. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara ve bunlara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bulgu ve yorumlar; (a) tutum değişmesine, (b) erişimi ve kalıcılık düzeyine ve (c) öğretim sürecine ilişkin olmak üzere üç grupta ele alınmıştır.

3.1. Tutum Değişimine İlişkin Bulgular

Yapılan uygulama sonunda öğrencilerde meydana gelen tutum değişimini belirlemek amacıyla tutum ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Bu araçlarla elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir.

3.1.1. Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler dersinden önceki bu derse yönelik tutumları ile sonraki tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını saptamak için tutum ölçeği ön test ve son test olarak uygulanmış; elde edilen veriler t testi ile analiz edilmiştir. Tablo 1’de deney grubuna uygulanan tutum ölçeğine ait bulgular özetlenmiştir.

Tablo 1. Deney Grubunun Tutum Ölçeğinden Elde Edilen Bulgular						
	N	X	S	Sd	t	p
Ön test	33	87,12	12,83	32	14,023	0,000
Son test	33	122,81	6,83			

Deney grubunda yer alan öğrencilerin yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler dersinden sonra, bu derse karşı tutumlarında son test lehine anlamlı bir farklılık görülmektedir ($t_{(32)}=14,023$; $p < 0,000$). Öğrencilerin uygulama öncesindeki tutum puanlarının ortalaması $x = 87,12$ iken, uygulama sonrasında $x = 122,81$ ’e yükselmiştir. Bu da göstermektedir ki, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen eğitim durumları, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine olan tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir.

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMINA DAYALI ÖĞRETİM UYGULAMALARININ 6. SINIF
SOSYAL BİLGİLER DERSİ KONULARININ ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ**

Öğrencilerin, geleneksel yöntemlere dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler dersinden önceki bu derse karşı olan tutumları ile sonraki tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek için tutum ölçeği ön test ve son test olarak uygulanarak elde edilen veriler t testi ile analiz edilmiştir. Tablo 2’de kontrol grubuna uygulanan tutum ölçeğine ait bulgular özetlenmiştir.

	N	X	S	Sd	t	p
Ön test	33	87,90	12,37	32	0,161	0,873
Son test	33	88,48	14,06			

Tablo 2’deki bulgulara göre öğrencilerin dönem başındaki Sosyal Bilgiler dersine olan tutumları ($x=87,90$) ile dönem sonundaki tutumlarına ($x=88,48$) ilişkin ölçümler arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($t_{(32)}=0,161$; $p>0,05$). Bu durum, Sosyal Bilgiler dersinde geleneksel yöntemlere göre düzenlenen eğitim durumlarının, öğrencilerin bu derse olan tutumlarında anlamlı bir değişiklik oluşturmadığı şeklinde yorumlanabilir.

3.1.2. Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Deney ve kontrol gruplarında farklı (alt, orta, üst) başarı düzeylerinden seçilen 18’er ($N=36$) öğrenciye uygulama sona erdikten sonra Sosyal Bilgiler dersine olan tutumlarını değerlendirmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuş, belirli kavramlar çerçevesinde organize edilerek anlamlandırılmıştır.

Kategoriler	Öğrencilerin kullandığı ifadeler	Kullanma sıklığı
Dersi sevmenin nedenleri	...dersi çok seviyorum, araştırmak hoşuma gidiyor... aldığım bilgileri seviyorum... grup çalışmalarını seviyorum..	17
Derste sıkılmanın	...sıkılmıyorum, zevkli geçiyor... eğlenceli... çeşitli etkinlikler yapıyoruz... hep hareket	18

nedenleri	halindeyiz, hiç boş kalmıyoruz..	
Görevleri yerine getirme	...bütün görevleri yerine getiriyorum, araştırma ve etkinlikler çok zevkli... hiç sıkıcı değil, özellikle grup görevleri çok neşeli oluyor... hep birlikte bir şeyler yapmak çok keyifli...	15
Derse katılma	...dersin her aşamasında katılmak için istek duyuyorum... çalışma kağıtları çok eğlenceli, anaokulundaki gibi eğleniyoruz... tartışmalarda konuşmaktan zevk alıyorum, öğretmenimiz her söylediğimiz şeye önem veriyor...	18
Öğrenme yolları	...kendi hazırladığımız materyallerle daha iyi öğreniyoruz, aynı zamanda da eğleniyoruz... drama yapıyoruz, şarkılar yazıyoruz, ders sıkıcı olmaktan çıkıyor... başka dersler çabuk bitsin diye bekliyorum ama sosyal bilgiler hiç bitmesin...	18
Dersin işlenişi	...ders hep bu şekilde işlensin... böyle devam etsin... böyle çok iyi...	18
Toplam Öğrenci Sayısı		18

Tablo 3’te görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrenciler, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen eğitim durumlarına karşı olumlu bir tutuma sahip bulunmaktadır. Görüşme yapılan öğrencilerin hepsi dersi sevdiklerini, bu derste sıkılmadıklarını, verilen bütün görevleri zevkle yerine getirdiklerini, dersin her aşamasına katılmak için istek duyduklarını, aktif olduklarında daha iyi öğrendiklerini ve dersin bu şekilde işlenmeye devam edilmesini istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4. Kontrol Grubuyla Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular		
Kategoriler	Öğrencilerin kullandığı ifadeler	Kullanma sıklığı
Dersi sevmenin nedenleri	...çok sevdiğim söylenemez... biraz sıkıcı geliyor... hep ezberlemek zorunda kalıyorum... ezberleyemediğim için başarısız oluyorum...	15
Derste sıkılmanın nedenleri	...hep öğretmen anlatıyor, biz dinliyoruz... öyle hareketsiz kalmak çok sıkıcı... ezberlemek sıkıcı...	17

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMINA DAYALI ÖĞRETİM UYGULAMALARININ 6. SINIF
SOSYAL BİLGİLER DERSİ KONULARININ ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ**

Görevleri yerine getirme	...arada sırada araştırma ödevi oluyor, severek yapıyorum... ama genellikle kitabı okuma ödevi veriliyor... oku, ezberle, anlat, çok sıkıcı...	18
Derse katılma	...bazen öğretmen sorular soruyor, cevap veriyorum... derse katılacak fazla bir şey yok, öğretmen anlatıyor, biz dinliyoruz...	11
Öğrenme yolları	...çeşitli etkinlikler, grup çalışmaları yapılsaydı daha iyi öğrenirdim... kendimiz bir şeyler hazırlasaydık daha iyi öğrenirdik...	17
Dersin işlenişi	...dersin işlenişinin değişmesini istiyorum, çünkü daha aktif olmak istiyorum... daha eğlenceli hale getirilmeli...	18
Toplam Öğrenci Sayısı		18

Tablo 4’te görüldüğü gibi, kontrol grubunda yer alan öğrenciler, geleneksel yöntemlere dayalı olarak düzenlenen eğitim durumlarına karşı olumlu bir tutuma sahip bulunmamaktadırlar. Görüşme yapılan öğrencilerin hepsi dersin sıkıcı olduğunu, bu nedenle pek sevediklerini, ders aktif bir hale getirilirse daha iyi öğreneceklerini, dersin işlenişinde değişiklikler yapılmasını istediklerini söylemişlerdir.

Sonuç olarak tutum ölçeği ve görüşmelerden elde edilen bulgular, yapılandırmacı öğrenme kuramına uygun olarak düzenlenen eğitim durumlarının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirmede geleneksel öğretime göre daha etkili olduğunu göstermektedir.

3.2. Erişi ve Kalıcılık Düzeyine İlişkin Bulgular

Erişi ve kalıcılık düzeylerini belirlemek için ünite başarı testleri uygulanmıştır. Deney ve kontrol grubunda işlenen “*Demokratik Hayat*”, “*Coğrafyamız ve Dünyamız*” ve “*Türkiye Tarihi*” ünitelerine ait başarı testleri ön test, son test ve kontrol testi olarak her iki gruba da uygulanmıştır. Ön test ve son test erişimi düzeyini, kontrol testi kalıcılık düzeyini ölçmek için kullanılmıştır. Elde edilen veriler ilişkili ölçümler testi aracılığıyla analiz edilmiştir.

Tablo 5. Demokratik Hayat Ünitesine Ait Bulgular						
Deney g.	N	x	s	Sd	t	p
Ön test	33	45,75	13,64	32	14,35	0,000
Son test	33	83,63	12,70			
Kontrol t.	33	81,06	15,24	32	3,04	0,005
Kontrol g.	N	x	s	Sd	t	p
Ön test	33	46,66	13,61	32	12,21	0,000
Son test	33	67,72	11,99			
Kontrol t.	33	51,54	11,42	32	8,58	0,000

Tablo 5'teki bulgulara göre deney grubuna uygulanan "Demokratik Hayat" ünitesi ile ilgili başarı testinin ön test ve son test ölçümlerine ait ortalamalar arasında $p < 0,000$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Deney grubunun ön test ortalaması $x=45,75$ iken, son test ortalamasının $x=83,63$ 'e yükseldiği görülmüştür. Bu durum, "Demokratik Hayat" ünitesi ile ilgili kazanımlara erişimi düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca kalıcılık düzeyini ölçmek için kullanılan kontrol testi ile son test arasında $p < 0,005$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılık düzeyinin $0,005$ 'e düşmesi araştırmada beklenen bir durumdur. Zira kontrol testi ortalaması $x=81,06$ olarak hesaplanmıştır. Bu da göstermektedir ki, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen eğitim durumları öğrenmede kalıcılığı sağlamaktadır.

Kontrol grubuna uygulanan "Demokratik Hayat" ünitesi ile ilgili başarı testinin ön test ve son test ölçümlerine ait ortalamalar arasında $p < 0,000$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kontrol grubunun ön test ortalaması $x=46,66$ iken, son test ortalaması $x=67,72$ olarak hesaplanmıştır. Bu durum, "Demokratik Hayat" ünitesi ile ilgili kazanımlara erişimi düzeyinin çok yüksek olmasa da var olduğunu göstermektedir. Ayrıca kalıcılık düzeyini ölçmek için kullanılan kontrol testi ile son test arasında $p < 0,000$ düzeyinde son testin lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kontrol testi ortalaması da $x=51,54$ olduğuna göre, kontrol grubundaki kalıcılık düzeyinin çok düşük olduğu söylenebilir.

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMINA DAYALI ÖĞRETİM UYGULAMALARININ 6. SINIF
SOSYAL BİLGİLER DERSİ KONULARININ ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ**

Tablo 6. Coğrafyamız ve Dünyamız Ünitesine Ait Bulgular						
Deney g.	N	x	s	Sd	t	p
Ön test	33	40,60	14,56	32	1,03	0,000
Son test	33	78,03	13,68			
Kontrol t.	33	77,12	14,63	32	21,82	0,311
Kontrol g.	N	X	s	Sd	t	p
Ön test	33	39,39	13,79	32	8,84	0,000
Son test	33	58,48	16,22			
Kontrol t.	33	46,36	12,64	32	7,50	0,000

Tablo 6'daki bulgulara göre deney grubuna uygulanan "Coğrafyamız ve Dünyamız" ünitesi ile ilgili başarı testinin ön test ve son test ölçümlerine ait ortalamalar arasında $p < 0,000$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Deney grubunun ön test ortalaması $x=40,60$ iken, son test ortalamasının $x=78,03$ 'e yükseldiği görülmüştür. Bu durum, "Coğrafyamız ve Dünyamız" ünitesi ile ilgili kazanımlara erişim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca kalıcılık düzeyini ölçmek için kullanılan kontrol testi ile son test arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kontrol testi ortalamasının $x=77,12$ ile son test ortalamasına çok yakın olması, bu ünite için, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı eğitim durumlarının öğrenmede kalıcılığı yüksek düzeyde sağladığını göstermektedir.

Kontrol grubuna uygulanan "Coğrafyamız ve Dünyamız" ünitesi ile ilgili başarı testinin ön test ve son test ölçümlerine ait ortalamalar arasında $p < 0,000$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kontrol grubunun ön test ortalaması $x=39,39$ iken, son test ortalaması $x=58,48$ olarak hesaplanmıştır. Bu durum, "Coğrafyamız ve Dünyamız" ünitesi ile ilgili kazanımlara erişim düzeyinin çok yüksek olmasa da var olduğunu göstermektedir. Ayrıca kalıcılık düzeyini ölçmek için kullanılan kontrol testi ile son test arasında $p < 0,000$ düzeyinde son testin lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kontrol testi ortalaması $x=46,36$ olduğuna göre, kontrol grubundaki kalıcılık düzeyinin çok düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Türkiye Tarihi Ünitesine Ait Bulgular						
Deney G	N	x	s	Sd	t	p
Ön test	33	25,45	10,77	32	16,45	0,000
Son test	33	74,69	20,46			
Kontrol T.	33	74,09	20,40	32	0,941	0,354
Kontrol G.	N	X	s	Sd	t	p
Ön test	33	26,81	10,59	32	22,85	0,000
Son test	33	54,54	11,20			
Kontrol T.	33	40,45	13,19	32	17,14	0,000

Tablo 7’deki bulgulara göre deney grubuna uygulanan “*Türkiye Tarihi*” ünitesi ile ilgili başarı testinin ön test ve son test ölçümlerine ait ortalamalar arasında $p<0,000$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Deney grubunun ön test ortalaması $x=25,45$ iken, son test ortalamasının $x=74,69$ ’a yükseldiği görülmüştür. Bu durum, “*Türkiye Tarihi*” ünitesi ile ilgili kazanımlara erişim düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca kalıcılık düzeyini ölçmek için kullanılan kontrol testi ile son test arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Kontrol testi ortalamasının $x=74,09$ ile son test ortalaması ile hemen hemen aynı olması, bu ünite için, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen eğitim durumlarının öğrenmede kalıcılığı yüksek düzeyde sağladığını göstermektedir.

Kontrol grubuna uygulanan “*Türkiye Tarihi*” ünitesi ile ilgili başarı testinin ön test ve son test ölçümlerine ait ortalamalar arasında $p<0,000$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kontrol grubunun ön test ortalaması $x=26,81$ iken, son test ortalaması $x=54,54$ olarak hesaplanmıştır. Bu durum, “*Türkiye Tarihi*” ünitesi ile ilgili kazanımlara erişim düzeyinin çok yüksek olmasa da var olduğunu göstermektedir. Ayrıca kalıcılık düzeyini ölçmek için kullanılan kontrol testi ile son test arasında $p<0,000$ düzeyinde son testin lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kontrol testi ortalamasının da $x=40,45$ olduğuna göre, kontrol grubundaki kalıcılık düzeyinin çok düşük olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı eğitim durumlarının, geleneksel öğretim uygulamalarına göre erişim ve kalıcılık üzerinde daha etkili olduğu görülmektedir.

3.3. Öğretim Sürecine İlişkin Bulgular

3.3.1. 2N (Ne Biliyordum? - Ne Öğrendim?) Formlarından Elde Edilen Bulgular

Öğrencilere, hazırlanan her ders planını uygulamaya başlamadan önce “Ne Biliyordum?” ve uygulama sona erdikten sonra “Ne Öğrendim?” formu tatbik edilmiştir. “Ne Biliyordum?” formları öğrencilerin bu konudaki ön bilgilerini tespit etmek amacıyla uygulanmıştır. “Ne Öğrendim?” formları ise ders planı sona erdikten sonra öğrencilerin ön bilgileri üzerine inşa ettikleri bilgileri belirlemek için kullanılmıştır.

Tablo 8. 2N Formlarından Elde Edilen Bulgular		
Üniteler	Ne Biliyordum? Ünite Ortalaması	Ne Öğrendim? Ünite Ortalaması
Demokratik Hayat	42,77	80,56
Coğrafyamız ve Dünyamız	31,87	81,25
Türkiye Tarihi	20	72,5

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğrencilerin 2N formlarının birinci bölümü olan “Ne Biliyordum?” formlarından aldıkları puanların aritmetik ortalamasıyla, ikinci bölüm olan “Ne Öğrendim?” formundan aldıkları puanların aritmetik ortalaması arasında olumlu yönde bir değişme söz konusudur. Öğrencilerin, “*Demokratik Hayat*” ünitesinin işleniş süreci içerisinde yapılan “Ne Biliyordum?” formlarından aldıkları puanların diğer ünitelerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, “*Demokratik Hayat*” ünitesindeki konuların öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine daha uygun nitelikte bulunması olabilir. Öğrencilerin bu konularla ilgili ön bilgileri bireysel deneyimleri sayesinde öğrenmiş oldukları düşünülmektedir.

Yine tablo 8’e bakıldığında, öğrencilerin “*Coğrafyamız ve Dünyamız*” ünitesinin işleniş sürecinde uygulanan “Ne Öğrendim?” formlarından aldıkları puanların diğer ünitelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, “*Coğrafyamız ve Dünyamız*” ünitesinde diğer ünitelere oranla etkinlik sayısının daha fazla olması olabilir.

3.3.2. Öğrenci Çalışma Kâğıtlarından Elde Edilen Bulgular

Öğrencilere “*Demokratik Hayat*” ünitesinden 14, “*Coğrafyamız ve Dünyamız*” ünitesinden 16 ve “*Türkiye Tarihi*” ünitesinden 14 olmak üzere toplam 44 etkinlik yaptırılmıştır. Bu etkinliklerden 14 tanesi grup etkinliği olarak tasarlanmıştır. Her ünite için, gerçekleştirilen etkinliklerde kullanılan çalışma kâğıtlarından öğrencilerin almış oldukları puanlar toplanarak ünite başarı ortalamaları hesaplanmıştır. Elde edilen ortalamalar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Ünite Başarı Ortalamaları		
Ünite	Bireysel Etkinlikler Başarı Ortalaması	Grup Etkinlikleri Başarı Ortalaması
Demokratik Hayat	75,60	69,77
Coğrafyamız ve Dünyamız	85,50	73,88
Türkiye Tarihi	78,84	70,66
Genel Ortalama	79,98	71,43

Tablo 9’daki veriler göstermektedir ki, öğrenciler daha çok “*Coğrafyamız ve Dünyamız*” ünitesinde başarılı olmuşlardır. Çalışma kâğıtlarından elde edilen bulgular, 2N formlarından elde edilen bulgular tarafından desteklenmektedir.

Ayrıca öğrencilerin bireysel çalışmalarından grup çalışmalarına oranla daha yüksek verim elde edilmiştir. Bunun nedeni, öğrencilerin işbirliğinden çok rekabete eğilimli olmaları olabilir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürürlüğe konan yapılandırmacı öğrenme kuramına dayanan öğretim programı ise, bunun tersine, daha çok işbirliğini teşvik etmektedir. Program ve uygulama arasında ortaya çıkan bu çelişki, öğrencilerin işbirliğine dayalı öğrenmeye dair bilgi, beceri ve tutumlarının istenen düzeye gelmesi için henüz yeterli öğrenme yaşantısına sahip olmamaları ile açıklanabilir.

IV. TARTIŞMA

Aşağıda araştırmanın sonuçları maddeler halinde özetlenmiş ve ilgili literatür ışığında tartışılmıştır. Bu yapılırken, yalnızca doğrudan yapılandırmacılık ile ilgili literatür değil, bu kuramın öngördüğü aktif öğrenme, işbirlikli öğrenme, probleme dayalı öğrenme gibi

öğrenme/öğretme uygulamaları ile ilgili araştırmaların bulguları da tartışılmıştır:

- Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler derslerinin geleneksel öğretim uygulamalarına dayalı olarak düzenlenen derslere göre, öğrencilerin derse yönelik tutumları üzerinde olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Öztürk & Önder (2000), “Drama Etkinliklerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanımının Öğrencilerin Derse Yönelik Algıları Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmalarında sosyal bilgiler programındaki tarih konularının öğretiminde kullanılan eğitici dramanın, öğrencilerin derse yönelik algılarını değiştirmedeki rolünü araştırmışlardır. Araştırmanın bulguları, sınıflarında drama tekniği ile ders işlenen öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik algılarının daha olumlu olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, araştırmamızın bulgularını destekler niteliktedir.

Karaduman’ın (2005) *Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi* adlı çalışmasının sonucunda yapılandırmacı öğrenme kuramının ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin derse ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinde etkili olmadığı görülmüştür. Buna karşılık elimizdeki araştırmanın bulguları yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler dersinin öğrencilerin bu derse karşı tutumlarında olumlu yönde anlamlı bir değişiklik meydana getirdiğini göstermiştir. Gerek öğrencilere uygulanan tutum ölçeği gerekse görüşmelerden elde edilen veriler bu olumlu değişikliği destekler niteliktedir. İki çalışma arasında tutum sonuçları açısından böyle bir fark ortaya çıkması, Karaduman’ın çalışmasının bir ünitenin uygulama süresi ile sınırlı kalmış olmasından kaynaklanmış olabilir. Bu araştırmada ise yapılandırmacı öğrenme/öğretme etkinlikleri bir dönemdeki üç ünite süresince uygulanmıştır.

Öktem’in (2005) *Müze Ortamında Yaşantılara Dayalı Öğrenmenin Öğrenci Davranışlarına Etkisi* adlı çalışmasında drama, resim, iş eğitimi, müzik ve sınıf öğretmenlerinin işbirliği sonucunda birleştirilmiş bir öğretim programı ile öğrencilerin Anadolu uygarlıklarını tanımaları, kültürel çeşitliliği anlamaları, sahiplenmeleri, geleceğe bu bilinçle uzanabilmeleri ve kültürler hakkında doğrudan bir deneyim

sahibi olmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın bulguları öğrencilerin müze ortamında, yaşantılara dayalı çok yönlü öğrenmelerin öğrencilerin tutum ve davranışlarında olumlu yönde değişimler olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar da elimizdeki araştırmayı destekler niteliktedir.

Savaş'ın (2006) *İlköğretim 4. Sınıfta Bütünleştirilmiş Ünite ve Yapılandırıcı Yaklaşımın Öğrencilerin Öğrenme Düzeylerine, Öğrenmeye Karşı Tutumlarına, Akademik Özgüvenlerine Etkisi* adlı çalışmasında üç deney bir kontrol grubu kullanılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmada deney gruplarında bulunan öğrencilerin tutum puanlarında kontrol grubundaki öğrencilerin tutum puanlarına göre olumlu yönde anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Araştırma için geliştirilen öğretim etkinliklerinin uygulanmasının öğrencilerin derse yönelik daha fazla olumlu duygular geliştirmelerini sağladığı söylenebilir. Elde edilen bu sonuçlar elimizdeki araştırmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

- Yapılandırıcı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler derslerinin geleneksel öğretim uygulamalarına dayalı olarak düzenlenen derslere göre, öğrencilerin erişim düzeyleri üzerinde olumlu etkileri olduğu saptanmıştır.

Erdoğan ve Sağan'ın (2002) *Oluşturmacılık Yaklaşımının Kare, Dikdörtgen ve Üçgen Çevrelerinin Hesaplanmasında Kullanılması* adlı çalışmasında yapılandırıcı yaklaşımın uygulandığı deney grubu ile klasik yöntemle ders işlenen kontrol grubunun matematik başarı ortalamaları arasında oluşturmacılık yaklaşımının lehine farklılık bulunmuştur. Buna göre oluşturmacılık yaklaşımı ile yapılan öğretim öğrencinin matematik başarı düzeyini arttırmaktadır. Bu sonuç, tarafımızdan elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Güneş ve Asan'ın (2005) *Oluşturmacı Yaklaşımına Göre Tasarlanan Öğrenme Ortamının Matematik Başarısına Etkisi* adlı çalışmasının sonucunda kontrol grubu ile oluşturmacı yaklaşımın uygulandığı deney grubu öğrencilerinin son testten aldıkları başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. İlgili literatür (bk. Çelebi, 2006; Erdem, 2001; Karakuş, 2006; Sağlam, 2005; Şengül, 2006; Yanpar, 200]) incelendiğinde, çoğunlukla, oluşturmacı yaklaşımın öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilediğine dair bulgulara rastlanmıştır. Güneş ve Asan bu sonucun elde edilmesinin nedeninin, oluşturmacı yaklaşımın uygulandığı öğrenme ortamlarının

değerlendirilmesinde öğrenmenin sadece sonucu ile değil öğrenme sürecinin de göz önünde tutulmasından kaynaklandığını ileri sürmekte ve yapılan gözlemlerde, deney grubunun kontrol grubuna oranla daha çok ilgi ve zihinsel çaba gösterdikleri, araştırma yapma ve gerçekleri sorgulama, birbirleriyle etkileşimde bulunma, görüş paylaşımı ve işbirliği yapmada daha etkin olduklarını söylemektedir. Elimizdeki araştırmada da öğrenci gelişim düzeyi göz önünde tutularak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin, 21. yüzyılın gerektirdiği kişilik özellikleri olarak görülen ve yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak hazırlanan öğretim programlarında da doğrudan verilecek beceriler olarak adlandırılan nitelikleri geliştirdiği gözlenmiştir. Aynı zamanda öğrencilere uygulanan başarı testlerinde deney grubu ve kontrol grubu arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak hazırlanan eğitim uygulamalarının sonucunda öğrencilerin başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı durumlarda ise farklı değişkenler söz konusu olabilir. Örneğin Güneş ve Asan'ın (2005) belirttiği gibi öğrenme sürecinin ağırlıklı olarak göz önünde tutulması ve sonuca yönelik etkinliklerin ihmal edilmiş olmasından kaynaklanabilir.

Gök ve Harmandar'ın (2005) *Çoklu Zeka Teorisine Göre Hazırlanmış Isı ve Işık Ünitesinin Öğrenci Başarısına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi* adlı çalışmalarında ilköğretim Fen Bilgisi dersinde çoklu zeka kuramı etkinlikleriyle destekli öğretim uygulanan deney grubunun ve geleneksel öğretim uygulanan kontrol grubunun başarı düzeyleri arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Aktif öğrenme/öğretme uygulamalarını içeren çoklu zeka kuramı etkinliklerinin etkililiği üzerine yapılan araştırmadan elde edilen bu bulgular elimizdeki araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Susam'ın (2006) *Lise I Kimya Dersinde Yapılandırmacı Yaklaşımına Dayalı Bir Programın Öğrenci Başarısına Etkisi* adlı çalışmasında deney ve kontrol grubunun son test sonuçlarının ortalamaları arasında deney grubu lehine 0,005 düzeyinde manidar bir fark olduğu görülmüştür. Bu fark, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı olarak oluşturulan programın öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyen bir faktör olduğunun göstergesidir. Öğrenci başarıları açısından iki araştırmanın sonuçları da birbirine paralel niteliktedir.

Çelebi'nin (2006) *Yapılandırmacılık Yaklaşımına Dayalı İşbirlikli Öğrenmenin İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Erişi ve Tutumlarına Etkisi* adlı çalışmasının sonucunda elde edilen bulgular, yapılandırmacı yaklaşıma dayalı işbirlikli öğrenmenin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin erişimi ve tutum düzeylerinin geleneksel eğitimin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerininkine göre istatistiksel açıdan anlamlı kabul edilebilecek oranda yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgular araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

- Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler derslerinin geleneksel öğretim uygulamalarına dayalı olarak düzenlenen derslere göre, öğrencilerin kalıcılık düzeylerine olumlu etkileri olduğu belirlenmiştir.

Karaduman'ın (2005) *Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi* adlı çalışmasının sonucunda, yapılandırmacı öğrenme kuramının ilkelerine göre hazırlanan öğretim materyallerinin öğrencilerin hatırlama düzeyine etkisi açısından deney grubu ve kontrol grubu arasında yapılan karşılaştırmada deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Ancak Karaduman'ın araştırmasındaki anlamlılık düzeyi $p < 0,005$ iken, bu araştırmanın anlamlılık düzeyi $p < 0,000$ 'a yükselmiştir. Aradaki bu farkın sebebi ise daha önce de belirtildiği gibi elimizdeki araştırmanın uzun soluklu bir çalışma olması olabilir.

Gök'ün (2006) *İlköğretim Beşinci Sınıf Fen Bilgisi Dersi Isı ve Işık Ünitesinde Çoklu Zeka Kuramı Destekli Öğretimin Erişi, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi ile Öğrenci Öğretmen Görüşleri* adlı çalışmalarında ilköğretim Fen Bilgisi dersinde çoklu zeka kuramı etkinlikleriyle destekli öğretim uygulanan deney grubunun ve geleneksel öğretim uygulanan kontrol grubunun hatırlama düzeyleri arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuç elimizdeki araştırmayı destekler niteliktedir.

Özetle, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı Sosyal Bilgiler derslerinin geleneksel öğretim uygulamalarına dayalı olarak düzenlenen derslere göre, öğrencilerin derse yönelik tutumları, dersin kazanımlarıyla

ilgili erişimi ve kalıcılık düzeyleri açısından olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar yukarıda sıralanmıştır. Bu sonuçların doğrultusunda şu öneriler getirilebilir:

Öğretmen Yetiştirme Açısından

- Bu araştırmada, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yönde geliştirdiği, dersin erişimi ve kalıcılık düzeyini arttırdığı görülmüştür. MEB tarafından uygulamaya konulan 2005 sosyal bilgiler öğretim programı da yapılandırmacı öğrenme ilkelerine göre düzenlenmiştir. Eğitim fakültelerinde yetiştirilen öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme ilkelerini açık bir şekilde anlamaları ve benimsemeleri için gerekli çalışmalar düzenlenebilir.

- Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak hazırlanan 2005 sosyal bilgiler öğretim programı uygulamaya konmadan önce göreve başlayan öğretmenlere yapılandırmacı öğrenme kuramı ile ilgili hizmet içi eğitim verilebilir. Bu eğitimlerin belirli aralıklarla tekrarlanması ve öğretmenlerin bu konudaki bilgi ve uygulama boşluklarının doldurulması için eğitim fakültelerinin öğretim elemanlarından yardım sağlanması önerilebilir.

Eğitim Politikaları Açısından

- Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak hazırlanan Sosyal Bilgiler derslerinin öğrencilerin derse karşı tutumları, erişimi ve kalıcılık düzeyleri üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Bu etkilerin artması ve devam etmesi için 2005 sosyal bilgiler öğretimi programının da sürekliliği gerekmektedir. Eğitim politikalarının da bu sürekliliğe duyarlılığı olması sağlanabilir.

Vatandaşlık Eğitimi Açısından

- Yapılandırmacı öğrenme kuramı bireyleri etkin bir hale getirmektedir. Böylece, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen Sosyal Bilgiler derslerinde etkili vatandaşlık tutum ve becerileri kazandırılabilir. Vatandaşlık eğitimi açısından iyi bilgilendirilmiş, demokratik geleneklere bağlı vatandaşlık bilincine sahip,

her geçen gün değişen dünyaya ve farklılıkları barındıran topluma uyum sağlayabilen bireyler yetiştirilmesi için çaba sarf edilmesi önerilebilir.

Eğitim Durumları Açısından

- Okullarda yapılandırmacı öğrenme ilkelerine uygun olarak öğrenme çevreleri oluşturulabilir. Zengin bir kütüphane, internet ağına sahip bilgisayar laboratuvarları, multi medya sistemlerine sahip ortamlar sağlanabilir. Bu ortamlar, öğrencilerin ihtiyaç duyabilecekleri her zaman ulaşabilmeleri için açık olmalı ve öğrencilerin sayısı esas alınarak düzenlenmelidir.

Veli Beklentileri Açısından

- Yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen derslerin içerik ve amaçları geleneksel öğretim metotlarına göre düzenlenen derslerden farklı olduğundan, bu yeni durumun öğrenci velilerine yansımaları da farklı olacaktır. Bu nedenle velilerin yapılandırmacı öğrenme kuramının ilkeleri ile tanıştırılması, yapılandırmacı ilkeler temel alınarak hazırlanmış olan bir öğretim programının amaç ve içeriğinden haberdar edilmesi gerekmektedir. Çünkü öğretmen, öğrenci ve veli, eğitimin ayrılmaz bir birleşenidir. Bu nedenle öğrenci velilerine yeni öğretim programıyla ilgili seminerler vs. verilebilir. Bu konuda uzman kişilerden rehberlik sağlanabilir.

İleride Yapılacak Araştırmalar Açısından

- Bu araştırma yapılandırmacı öğrenme kuramının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları ve başarı durumlarındaki erişimi ve kalıcılık düzeylerinin üzerindeki etkilerini tespit etmek üzere yapılmıştır. Ancak araştırma sınırlı bir çalışma grubu ile tasarlandığı için diğer araştırmacılar tarafından farklı sayıda ve bölgede araştırmanın yinelenmesinin araştırma bulgularının genellenebilirlik düzeyini yükselteceği düşünülmektedir.

- İleride yapılacak araştırmalarda yapılandırmacı öğrenme kuramının sınıf mevcudu, öğretmen yeterliliği, öğretim teknolojileri vb. boyutlar üzerindeki etkilerinin de ele alınarak incelenmesi önerilebilir. Böylece yapılandırmacı öğrenme kuramının eğitimin her boyutundaki etkililiği hakkında daha kesin bir değerlendirme yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Altrichter, H., Posch, P., & Somekh, B. 1993. Teachers Investigate Their Work. London & New York: Routledge.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Adapazarı: Sakarya Kitabevi.
- Aslan, A. C., & Gökkaya, K. A. (2004). Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikalarının Sosyal Bilgiler Dersinin Genel Amaçlarına Etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 227-244.
- Campbell, D. T., & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Chicago: Rand McNally College Publishing Company.
- Çakır, Ö. S., Şahin, B. & Yanpar, T. (2000, Eylül). Türkiye'de farklı coğrafi bölgelerde bulunan okullardaki öğrencilerin fen bilgisi dersindeki kişisel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal açıdan karşılaştırmalı olarak incelenmesi. IV. Fen Bilimleri Kongresinde sunulan bildiri, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Çelebi, C. (2006). Yapılandırmacılık yaklaşımına dayalı işbirlikli öğrenmenin ilköğretim 5. Sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin erişimi ve tutumlarına etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erdem, E. (2001). Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğan, Y. ve B. Sağan. (2002, Eylül). *Oluşturmacılık yaklaşımının kare, dikdörtgen ve üçgen çevrelerinin hesaplanmasında kullanılması*. Matematik Eğitimi Kongresi-5'te sunulan bildiri, ODTÜ, Ankara.
- Gök, D. (2006). *İlköğretim Beşinci Sınıf Fen Bilgisi Dersi Isı Ve Işık Ünitesinde Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Öğretimin Erişimi, Tutum Ve Kalıcılığa Etkisi İle Öğrenci Öğretmen Görüşleri*.

Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

- Gök, D. ve Harmandar, M. (2005). Çoklu Zeka Teorisine Gore Hazırlanmış Isı ve Işık Ünitesinin Öğrenci Başarısına ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi, *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, 973-976.
- Güneş, G. ve A. Asan. (2005). *Oluşturmacı yaklaşıma göre tasarlanan öğrenme ortamının matematik başarısına etkisi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 105-121.
- Güven, İ. (2004). Etkili bir öğretim için öğretmenden beklenenler. *Milli Eğitim*, 164 (Güz). <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/164/guven.htm>. adresinden 12.10.2007 tarihinde edinilmiştir.
- Hughes, I. (1996). How to keep a research diary. *Action Research Electronic Reader*. Retrieved August 8, 2006 from <http://www.scu.edu.au/schools/gcm/ar/arr/arrow/rdiary.html>.
- Jick, T. D. (1989). Mixing qualitative and quantitative methods: Triangulation in action. *Administrative Science Quarterly*, 24 (4), 602-611.
- Jonassen, D. H., Howland, J., Moore, J., & Marra, R. M. (2003) *Learning to solve problems with technology: A constructivist perspective* (2nd. ed.). Columbus, OH: Merrill/Prentice-Hall.
- Karaduman, H. (2005). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yapılandırmacı Öğrenme İlkelerine Göre Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrencilerin Derse İlişkin Tutumlarına Ve Hatırlama Düzeylerine Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Karakuş, U. (2006). *Coğrafyada iklim konularının öğretiminde deney yönteminin öğrenci başarı düzeyine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mayring, P. (2000). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*. Adana: Baki Kitabevi.

**YAPILANDIRMACI ÖĞRENME KURAMINA DAYALI ÖĞRETİM UYGULAMALARININ 6. SINIF
SOSYAL BİLGİLER DERSİ KONULARININ ÖĞRETİMİNE ETKİLERİ**

- Öktem, N. (2005, Mayıs). *Müze ortamında yaşantılara dayalı öğrenmenin öğrenci davranışlarına etkisi*. II. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde sunulan bildiri, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Öztürk, C. ve Önder, A. (1999, Eylül). *Drama etkinliklerinin sosyal bilgiler öğretiminde kullanımının öğrencilerin derse yönelik algısı üzerindeki etkisi*. VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd ed.). Newbury Park, CA: Sage.
- Robson, C. (1993). *Real World Research*. USA: Blackwell.
- Sağlam, M. (2005). *Ses Ve Işık Ünitesine Yönelik 5E Etkinliklerinin Geliştirilmesi Ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Savaş, B. (2006). İlköğretim 4. sınıfta bütünleştirilmiş ünite ve yapılandırmacı yaklaşımın öğrencilerin öğrenme düzeylerine, öğrenmeye karşı tutumlarına, akademik özgüvenlerine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Susam, E. (2006). Lise I kimya dersinde yapılandırmacı yaklaşıma dayalı bir programın öğrenci başarısına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Şahin, T., Çakır, Ö. S. ve Şahin, B. (2000). *İlköğretim 6.sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Derslerine Karşı Tutumları, Akademik Benlik Kavramları ve Bilişsel Öğrenme Düzeyleri*. MEB EARGED Projesi (Numarasız).
- Şengül, N. (2006). Yapılandırmacılık Kuramına Dayalı Olarak Hazırlanan Aktif Öğretim Yöntemlerinin Akan Elektrik Konusunda Öğrencilerin Fen Başarı Ve Tutumlarına Etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.

- Tuncel, G. ve Öztürk, C. (2006, Nisan). *Yeni 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı ile ilgili öğretmen görüşleri*. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi'nde sunulan bildiri, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel Araştırma Süreci Ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yanpar, T. 2005. Sosyal Bilgiler Dersinde Oluşturmacı Yaklaşımda Öğrencilerin Etkinlik Dosyalarını Yordayan Değişkenler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 13(2). 381-402.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.